

IV. INFORMACJE

Krystyna Kocznorowska

Centralna Biblioteka Rolnicza

Warszawa

Centralna Biblioteka Rolnicza

1. Działalność biblioteczna CBR

CBR razem z Oddziałami posiada w swych zbiorach ok. 436 tys. vol. druków zwartych, ciągłych i zbiorów specjalnych. Zakres tematyczny księgozbioru jest szeroki i obejmuje rolnictwo, leśnictwo, przemysł spożywczy i nauki pokrewne. Trzeba jednak zauważyć, że najliczniej w zbiorach biblioteki występują pozycje z zakresu rolnictwa.

Materiały biblioteczne są pozyskiwane przez zakup, wymianę i dary. Szczególne znaczenie ma tutaj wymiana. Jest ona obecnie prowadzona z 467 instytucjami zagranicznymi z 78 krajów, w tym z 331 ośrodkami w krajach kapitalistycznych i rozwijających się, a także ze 136 w krajach socjalistycznych. W 1988 r. biblioteka otrzymała z międzynarodowej wymiany 1283 tytuły wydawnictw ciągłych, w tym ze strefy dolarowej 752, a z krajów socjalistycznych 531. Wśród wydawnictw otrzymanych przez CBR z krajów kapitalistycznych 17 tytułów to szczególnie cenne wydawnictwa abstraktowe. W tym samym roku CBR otrzymała z prenumeraty 733 tytuły czasopism polskich i zagranicznych. Liczby te najlepiej obrazują, jak istotny dla pełności zbiorów jest udział w międzynarodowej wymianie.

Zbiory CBR są dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Można z nich korzystać bądź na miejscu w czytelnich w Warszawie, Puławach i Bydgoszczy, bądź też (w przypadku mieszkańców tych miast) można wypożyczać je na zewnątrz (z wyjątkiem czasopism, zbiorów zabezpieczonych i nielicznych innych pozycji, np. stanowiących księgozbiór umieszczony w czytelniku). Istnieje także możliwość wypożyczenia potrzebnej pozycji za pośrednictwem najbliższej biblioteki, w ramach tzw. wypożyczeń międzybibliotecznych. Z tej formy udostępniania mogą korzystać zarówno osoby prywatne (za pośrednictwem biblioteki publicznej), jak i instytucje z całej Polski.

Znalezienie potrzebnej pozycji wśród tysięcy woluminów umożliwiają w CBR następujące katalogi: czasopism, alfabetyczny, rzeczowy oraz zbiorów specjalnych. Na ostatni z nich składają się właściwie cztery katalogi, a mianowicie: sprawozdań z zagranicznych podróży służbowych, zestawień tematycznych, biuletynów, głównie amerykańskich stacji doświadczalnych, wydawnictw FAO.

Poszukiwanie książki zagranicznej ułatwia prowadzony w CBR katalog centralny, który wykazuje, w której bibliotece rolniczej pozycja ta się znajduje. W sali katalogowej stale dyżuruje bibliotekarz, który służy pomocą w dotarciu do poszukiwanych źródeł informacji.

Część zbiorów CBR znajduje się w czytelnicy. Są to słowniki, encyklopedie, leksykony, pozycje książkowe o charakterze monograficznym, wydawnictwa informacyjne, wydawnictwa FAO, biuletyny stacji doświadczalnych, głównie amerykańskich, a także bieżące roczniki czasopism polskich i zagranicznych. Do tych wszystkich pozycji czytelnicy mają bezpośredni dostęp, tzn. sami wybierają z półek te książki i czasopisma, z których chcą korzystać. W ten sposób jest udostępniona co prawda mała część księgozbioru biblioteki, ale za to niezwykle przydatna, wręcz niezbędna, dla korzystających w czytelnicy z literatury naukowej.

2. Działalność informacyjna CBR

Poszukiwanie materiałów źródłowych zawierających potrzebne informacje za pomocą katalogów, kartotek, bibliografii dla jednych może być zajęciem fascynującym, a dla innych jedynie czasochłonnym i żmudnym. Niezależnie jednak od indywidualnego stosunku do tych poszukiwań, wiąże się ono z koniecznością przebywania w bibliotece, co nie dla każdego jest możliwe. Pracownia Usług Informacyjnych CBR, po otrzymaniu odpowiedniego zlecenia, zastępuje zainteresowanych w tych poszukiwaniach.

Założmy, że w pewnym instytucie podjęto nowy temat badawczy. Przed przystąpieniem do badań niezbędne jest zapoznanie się z tym, co nauka światowa ma do powiedzenia w tej kwestii. Trzeba zatem dotrzeć do materiałów źródłowych. Sporządzenie wykazu tych materiałów można zlecić (odpłatnie) CBR. Zamawiający otrzyma zestawienie tematyczne, zawierające opisy bibliograficzne materiałów źródłowych wraz z krótkimi analizami tekstowymi. Jeżeli zestawienie to będzie obejmowało większy zasięg chronologiczny (np. 20 lat), to znajdą się w nim:

- kserokopie wybranych kart dokumentacyjnych z kartoteki dokumentacyjnej, zawierającej informacje o źródłach z lat 1949-1983;

- wydruk z bazy danych zautomatyzowanego Systemu Informacji o Gospodarce Żywnościowej, w której informacje o literaturze polskiej są gromadzone od 1981 r., a dotyczące literatury obcej od 1984 r.;

- opisy bibliograficzne (wraz z adnotacjami) najnowszych materiałów źródłowych, których z różnych względów nie ma w bazie, a które są zdokumentowane w wydawnictwach abstraktowych.

Jeżeli dla prowadzących badania istotna jest tylko najnowsza literatura, np. z ostatnich trzech lat, przy opracowaniu zestawienia tematycznego nie będą przeszukiwane kartoteki kart dokumentacyjnych.

Po otrzymaniu zestawienia tematycznego i zapoznaniu się ze wskazanymi w nim publikacjami osoby przystępujące do badań znają stan wiedzy w interesującym je obszarze. Jednakże zazwyczaj rozwiązanie jakiegoś problemu naukowego to kwestia w najlepszym wypadku miesięcy, a zazwyczaj lat. Przez ten cały czas w tysiącach laboratoriów na całym świecie prowadzone są badania. Jej wyniki są publikowane w najrozmaitszych źródłach. Nie wystarczy zatem wiedzieć jedynie co było, konieczny

jest stały dopływ informacji. Także i w tym wypadku CBR służy pomocą swym zleceniodawcom. Wystarczy zamówić profil Selektywnej Dystrybucji Informacji (SDI), to znaczy zlecić CBR systematyczne (np. co 3 miesiące) tematyczne przeszukiwanie bazy danych SIGŻ. Wynik wyszukiwania w postaci wydruku komputerowego będzie zawierał ostatnio wprowadzone do bazy informacje o źródłach.

Za pośrednictwem CBR można także uzyskać informacje z bazy danych MS AGROPROMINFORM, tworzonej wspólnie przez kraje członkowskie RWPG. Z bazy tej są generowane stałe profile SDI, które można na razie bezpłatnie zamówić za pośrednictwem naszej biblioteki.

Dzięki umowie podpisanej między CINTE i British Council można także za pośrednictwem CBR korzystać z komputerowego systemu informacji BRIOLIS. Serwis ten ma dostęp do 77 zagranicznych baz danych; zagadnienia z dziedziny rolnictwa i gospodarki żywnościowej są wyszukiwane głównie z 6 baz (Agricola, Agris, CAB-Abstracts, CRIS/USDA, Food Science and Technology, Biosis). Serwis działa w trybie on-line, zamawiający otrzymuje wydruk zestawienia pozycji literatury światowej na wybrany temat. Może również otrzymać odbitki kserograficzne wybranych materiałów źródłowych, a także wypożyczyć książki z bibliotek angielskich. Wyszukiwanie prowadzone jest za pośrednictwem komputera znajdującego się w British Council, który pobiera opłatę za te usługi.

Stanisław Kikolski

**Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego
Białystok**

Pokazy i informacje w pracy doradczej dla rolników

*Nauki i umiejętności dopiero stają się użytecznymi,
gdy są w praktyce do użytku publicznego stosowane*

Stanisław Staszic

Poglądem wyjściowym tego opracowania jest założenie, że działalność informacyjna jest elementem pracy doradczej WOPR i promocji postępu w rolnictwie. W rozważaniach nad upowszechnieniem postępu rolniczego i nad pracą doradców nigdy nie powinno, moim zdaniem, brakować rzetelnej oceny uwarunkowań w jakich ta

Wojewódzki Ośrodek Postępu Rolniczego w Białymstoku zatrudnia 219 osób w tzw. terenie (Rejonowe Zespoły Doradztwa Rolniczego - RZDR (8) i specjaliści "liniowi"), w tym 41 osób pracuje w zakresie WGD (Wiejskie Gospodarstwo Domowe). W siedzibie WOPR pracuje około 20 osób - specjalizujących się w różnych branżach rolniczych. Instytucja ta obejmuje swym doradztwem województwo białostockie. WOPR dysponuje ośrodkiem szkoleniowym, w którym doskonała jest służba rolna WOPR i innych instytucji rolniczych (WOPR stanowi czwartą część pozostałych służb) oraz rolnicy. Dysponujemy także małą poligrafią i innymi środkami upowszechniania wiedzy.